

Negyedik évi folyam.
Pest, julius 5-én 1857.

A „Vasárnapi Ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. postai uton a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt csupán csak 3ft. pp. Az előfizetési
— Előfizetési díj január—juniusig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy díj a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Báthory Zsigmond.

E névvel gyakran találkoznak olvasóink nemcsak a történet lapjain, hanem legjelesebb regényíróink, Jósika, Kemény stb. műveiben is kitűnő hely jutott számára. Az életírás rövid adatai, miket a história megőrzött, s a nevezetes férfi arczképe, habár a költészet varázsától megfosztva is, mindenkit érdekelni fognak. A Vasárnapi Ujság úgy szereti, felváltva multat és jelent — hogy ne csak örvendjünk az élet napi jelenségeinek, hanem szívesen mulasson lelkünk a multkor emlékei közt is.

E viszontagságos életű férfi atyja Báthory Kristóf nagyváradi várnagy és Erdély nagyfejedelme vala; 1576-ban ennek kormányzása alatt jöttek Erdélybe a jezsuiták, s ugyanazon évben fiát Zsigmondot Leleszi János jezsuita főnök kezei közé adta nevelés végett Kolosmonostorban. Betegsége Kristófit arra kényszerítette, hogy a kolozsvári gyűlésen, a szultán helybehagyásával fiát helyettesíté, de minthogy ez apja halálakor csak 9 éves vala: Kendi Sándor, Sombori László és Kovacsóczi Farkas adattak melléje, s ezekre bízott a kormányzat; mint-hogy azonban szüntelen viszály vala köztök, tehát Báthory István lengyel király tanácsára Géczi Jánost választották a kormányzásra. Ez sem sokáig viselhette tisztségét, mert hirtelen meghalt. Most a rendek Báthory Boldizsárt, Zsigmond apja testvérének Andrásnak fiát választották a fiatal Zsigmond mellé, de ezen két rokon közt gyakran meggyült a

Báthory Zsigmond.

is bocsátkozott, a mit a tordai gyűlésen ki is jelentett, hogy ő a fényes portától elpártol. Ezen a rendek felboszankodtak, de ő az alatt Kővárra távozott azon ürügy alatt, mintha a fejedelemségről le akarna mondani. Ezt nem tevé, hanem inkább fegyvereseket gyűjtött Geszti és Bocskay alatt. A rendek azonközben Kolozsvárra a gyűlésre hívták őt, meg is jelent embereivel és főképen Jósika István ösztönzésére Kendi Sándort és Gábort Ifju Jánossal együtt Kolozsvárra, Báthory Boldizsárt és Kovacsóczi Farkast Szamos-Ujvárra, Kendi Ferenczet és Bornemisza Jánost Gyalu várában kivégeztette.

Ezután Bocskayt Prágába küldötte Rudolf császárhoz, a kivel olly egyezés kötött, hogy Zsigmond örökös fejedelme legyen Erdélynek és Magyarország részeinek, a nagyváradi és huszti várakkal együtt; feleséget pedig az ausztriai házból vegyen; ha pedig utódot nem hagyna, akkor Rudolfra vagy annak maradvára szálljon vissza fejedelmi birtoka. Feleségül is kapta ő Christierna Mária, styriai herceg, Rudolf apja testvérének leányát, a kivel Gyulafehérvárra 1595-ben egybe is kelt. Ekkor egybefogta Rudolfal a dolgot a törökök ellen; nem sokára Genga Simon jezsuita főnök arra veszi rá, hogy feleségét hagyná szüzettségben, lépne le a fejedelemségről s menne az egyházi rendbe. Erre el is tökélté magát, mert ez iránt Prágában kétszer beszélt a császárral és

viszály Boldizsár hatalmaskodása miatt. — 1593-ban Rudolf német császár s magyar király és III. Murat szultán között kiütött a háboru. A nagyvezér Szinán basa Zsigmondnak parancsot küldött, hogy hadaival táborában jelenjen meg. Zsigmond tett ugyan késületet, de az elindulással késett, s az alatt Rudolfal alkudozásba

1598-ban által is adta a fejedelemséget más kézbe; feleségét is elhagyván, átvette Sziléziában Opol és Ratibor hercegségeket 50,000 tallér évi díjjal együtt, várván a császár további ígéretének teljesítését, t. i. hogy őt jövedelmes püspökségbe tegye s cardinálisságra jutását eszközölje.

Most Erdélyben a királyi biztosok nagy békétlenséget gerjesztettek, a rendek közt. Zsigmond ezt meghallván s különben maga sem levén megelégedve állapotával, még ugyanazon évben Kolozsvárott termelt; a rendek hozzá állottak és a biztosokat őrizet alá tette.

De csakhamar megint elbocsátá őket. Ezalatt Báthory Boldizsár testvér öcscsét, András cardinálit és varmiai püspököt magához hivatá s a megyei gyűlésen 1599-ik évben neki a fejedelemséget át is adta, maga pedig sógorához Zamoyszkihoz Lengyelországba költözött.

Rudolf e dologért nagyon neheztelt és kassai hadnagyának Básta Györgynek, s a havas-alföldi vajdának, Mihálynak, a kivel erdélyi biztosai szövetséget kötöttek, meghagyta, hogy Báthory Andrástól elvegyék Erdélyt; Naprágit mint a tartomány püspökét visszabocsátotta; Bocskayt pedig magánál tartóztatta Rudolf. Mihály vajda tüstént beütött Erdélybe s Báthory Andrást Szeben alatt megverte, a kit futtában Csikszékben megöltek a székelyek 1599-ben. Más oldalról Básta is benyomult Erdélybe császári hadakkal; és midőn Mihály vajda neki a tartományt átengedni nem akará, megverte 1600-ban Miriszlónál; a ki azután Básta vadolására s a maga mentségére Prágába ment.

Az erdélyi rendek ezalatt alkudozásba bocsátkoztak Rudolf-fal, de ezek foganatját nem látván, Bástát Erdélyországból kiszorították, és Báthory Zsigmondot újra fejedelemnek hirdették, s Moldovából, a hova az, tettét bánva, már előre eljött volt, behozták 1601-ben. Rudolf erről tudósítván, Mihály vajdát Bástával kibékellette és meghagyta nekik, hogy együtt fogják a dolgot Zsigmond ellen; a ki tőlök ugyanazon esztendőben Goroszlónál megveretvén, Moldovába szaladt; Básta pedig Erdélyt elfoglalta s Mihály vajdát Tordán megölette. Látván már most Zsigmond, hogy Erdély megtartásához többé reménysege nem lehet, bejött még egyszer, hogy végképen lemondjon.

A császártól esztendei jövedelmeül 50,000 tallér, lakásul a lobkowiczi vár rendeltetett neki, a hova 1602-ben el is ment; 1613. mártius 27-én pedig meghalt Prágában. Volt egy hű szolgája, ki látva, hogy emlékkövet senki sem tesz, ő tétetett megszolgálatrasaiból.

Az utódtalan.

Ifju bokrok, fiatal fák,
Köztük áll az öreg gazda;
Megsohajtja ifjuságát:
Mikor itt járt — térdig gazba!

Itt a jászmin, ott a rózsza,
Itt a juhar, ott a jávor;
Nem figyel már madárszóra,
Mi körülte zeng a fákról.

Ifjusága virágában
A gazdának dala szólt itt,
A midőn még szent álmában
Annyi szépet, annyi jót hitt...

Itt álmodott szép honának
Dicsősége sugarára;
Mig e fák ráhajolnának
Ősz fűrtjére... sírhalmára.

Itt képzelte szaladgálni
Göndörfürtü kicsikéit...
Kék kabátban hajkorászni
Lombok közt a kert lepkéit.

Ide hitte vándorolni
Távol elszórt jó barátit;
A tegnapot megdalolni,
Szedni a ma fris virágít...

S im körülte sem kicsinkék,
Sem baráti, sem barátja...
Álmodott jók és dicsőség:
Lefordított hamvas fákiya; —

Áll a fák közt elmerülve,
Szive lelke fás a kintul;
S mintha köszöbor zendülne,
Merev ajka dalra indul:

„A ki csekély vagyonomba
Örökösül, a hont szántam:
Oh ki lesz majd, ki befogja
Szemeimét végórámban?!“

Tóth Endre.

Bus leány.

A kőrisbokorra
Fülemile szállott...
Szeretted, elhagytál,
Szálljon rád az átok.

A kőrisbokorban
Várakozik párja,
Vártalak, várlak is,
Hej de mind hiába!

Párjának fülmile
Énekelget szépen,
Te is ugy fogadtál
Hűséget énnékem,

Fülmile ha megjön,
Vigasztalja párját, —
Te meg ugy kerülöd
Édes apám házára.

A merre én járok
Még a fák is sírnak,
Gyenge ágaikrul,
A levelek hullnak.

Népdal.

Fülmile ha elmegy,
A bokor elsárgul,
Elhagytál, lehull a
Rózsa az orcámrul.

Tavaszzsal ha megjön,
A bokor kizöldül,
Ha akkor jössz, arczom
Hervadt lesz a könytül. *)

Az istenhegyi székely hőseleány.

Elbeszélés írta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

Most Lóna, most mutasd meg, mit tanultál Ziharfuó apádtól? itt a nagy veszedelem; minden székelyre jut tiz tatár, nehéz lesz azt elfogyasztani.

A hóbertos tatár khán, a mint megjelent a vár alatt, ezt az izenetet küldé fel a székelyeknek:

— Ha élni akartok és tüzet, vasat nem izlelni, adjátok ki nekem ősz embereitek fejeit, a kik tanácsot adnak, adjátok ki szép asszonyaitokat, arany, ezüst kincseiteket s minden fegyvernek való szerszámot, magatok legyetek rabszolgák.

Képzeltetni, milyen szalonnát takartak a székelyek ebbe az izenetbe, s hogy fogtak mindjárt egy kuvaszkutyát, hogy kötöttek annak a nyakára egy másik izenetet, melly hangzott ekép: „itt küldjük a te neked való kincset, háromorrú fene!“ s azzal csörgöt akasztva a kutya farkára, elszabadíták azt; meg sem állt a tatár táborig.

Azt el lehetett gondolni, hogy ezért majd megharagszik a tatár khán s gyűlést kelle tartani oda fenn a várban, hogy mi tevők legyenek már most?

Az ifjabb székelyek azt mondák, ki kell vetni mindenkire, hány ember jut rá az ellenségből? aztán kiki lásson hozzá s ha kivágta belőle a maga szakmáját, mehessen Isten hírével.

Az öregek azonban azt tanácsolák, hogy miután illy egyenlőtlen erővel vannak, jó lesz éjszaka csel által félrevonni a tatárok figyelmét, s azalatt más oldalról kitörni és menekülni bátorságosabb helyre. — Egyiket sem helyeslé Lóna.

— Ha kiállunk a sikra és megütközünk a tatárokkal, el kell vesznünk, mert egyikünknek sincs tiz keze, hogy tizzel hadakozzék, s kárabb nálunk minden csepp vér, mint amazoknál egy egész ember, ha pedig innen el akarunk menni, hová forduljunk? mindenütt veszedelem van; itt a mi falaink megvédnek bennünket, a mi nyilaink megjárják az ellenséget, s álló esztendeig takarékosan megélhetünk, van kenyereink: azalatt fordul a világ.

— Van ám kenyereink, de nincs italunk, szoltak az öreg székelyek, ha a tatár elzárja az utat az Aranyos felől, szomjan vesztünk el mind, annál pedig csakugyan jobb levágnatni magunkat.

— Várjatok holnap reggelig; monda nekik Lóna, én akkorra teremtek nektek vizet, a mennyi kell.

Az öregek fejét csóváltak s hitték is, nem is, a mit Lóna mondott.

Ezen nap estején Adorján vitéz egy óra hosszat beszélgetett az ő szép Szendiléjével. A szelid leányka elmondá bátor ifjának, hogy kegyetlen nénye ma őt kemény vitéz próbára akarja állítani s könyörgött neki, hogy legyen bátor az ő kedvéért és meg ne rettenjen semmitől.

Hogy ne lett volna Adorján bátor, kivált miután egy csókot is kapott sziveresítőül, midőn szelid kedvesétől elvált?

Éjfél tájon, mikor a gönczöl rudja féloldalt állt, lejöve hozzá ismét a szigorú, uralkodó Lóna; semmi jót sem nézett ki szeméből, semmi jót sem lehetete várni szájából.

— Nos vitéz, jövök a jó szóval, monda Adorjának, fogd kardodat, végy egy hosszú kötelet, meg egy fenyőfáklyát és jöjj velem. Azután elvezette Adorjánt a vár alatti meredekre, hova alulról nem lehetett jutni, s egy sötét sziklaüreg előtt megállt vele.

— Tudod-e, mi lakik ebben az üregben? kérdi Adorjántól.

— Tudom: a sárkány.

— A sárkány? hogyan tudod?

— Hallottam a nagyapámtól.

— De nem láttad?

— Csak hallottam, hogy innen jó ki mindig s ide megy vissza: tűz jó a szájából, s kigyófej van a farkán.

— No majd most mindjárt meglátod, hogy milyen? Gyújtsd meg a fáklyádat, kösd a kötelet derekadra, fogd a kardodat kezdedbe, s szállj le ebbe az üregbe; majd én fogom a kötelet. Ha ott

*) E szép kis vers írójának neve nélkül érkezett hozzánk. Szerk.

hon van a sárkány, hozd el a fejét, ha nincs otthon, hozd el a to-
jását.

Adorján egy cseppet sem ijedt meg e parancsolattól, csak arra
kérte Lónát, hogy vigyázva bocsássa a kötelet, és erősen megfogja.

Hogy ne vigyázott volna Lóna, hiszen annak az életét tartá
kezeiben, a kit egyedül szeretett. Szendile szemei néztek a mély-
ségbe leszálló után, de Lóna erős kezei tarták a kötelet.

Mikor Lóna a kötél lankadásáról érzé, hogy Adorján feneket
ért, lekiálta hozzá.

— Meglelted-e a sárkányt?

— Sárkányt nem, de leltem vizet! hangzott fel az örvendetes
válasz.

— Merítsd tele sisakodat és hozd fel!

Azután ismét szép biztosan felhuzá a kötélén Lóna kedvesét
az üreg torkolatáig; nem tudom, hány kisasszony tudná azt meg-
tenni a mai világban?

Adorján örvendve nyujtá neki a sisakjában hozott vizet kósto-
lásra. Tiszta hideg forrás-víz volt. Lóna ekkor azt parancsolá neki,
hogy menjen alunni és ne szóljon e felől senkinek.

Másnap összehivatá a vezéreket Lóna s vedreket köttelve
hosszu kötelekre, azt mondá nekik, hogy menjenek vele vizet me-
riteni a sárkánylyukhoz

Azok fejcsóválva mondák: „nincsen ott víz angyalom soha;
ha még annyi volna is, mind meginná azt a sárkány; valaha volt
benne elég, öreg apáink arról ittak, de az a gonoszféreg mind elitta.

— Sárkánytól nem kell félni többé; megölte azt a mult éjjel
Adorján vitéz, azóta megint tele van friss vízzel az üreg.

A székelyek lebocsáták vedreiket az üregbe s nagy volt a bá-
mulásuk, midőn azt kristálytisza vízzel telve huzogatók fel egymás
után. Valóban nagy csoda történt; száz esztendő után megint víz
támadt a száraz üregben!

Valaki egy vederral valami őszállat agyaráat találta felhuzni a
víz között; „ez a sárkány agyara volt, a kit Adorján megölte!“ mon-
dának s Lónának nem hagytak addig békét, míg meg nem engedte
nekik, hogy az agyaráat Adorján paizsára szegezzék, viselje azt ott,
mint nemesi czimert. Meg is érdemlette, mert ámbátor sárkányt
nem talált, de azzal a hittel szállt le, hogy ott találja s megverek-
szik vele: nem az ő hibája, ha a sárkány olyan állat, a mi akkor
nincs a világon, mikor valaki látni akarja.

Ezt az esetet pedig mindenki csodának tartá s senki sem jött
távolról is arra a gondolatra, hogy Lóna hallá egykor Ziharfuó
apjától, miként század előtt ivó víz volt a sárkányüregben és ak-
kor a hegy alatti patak nem létezett. Egyszer kifakadt alant a for-
rás, s a mint annak vize bővült, úgy fogyott el a sárkányüreg. Eb-
ből ő ezt számította ki, hogy a forrásnak ez üreggel a sziklák alatt
összeköttetéssel kell birni s ha azt befojtják, itt ismét víz támad.
Midőn a tatár-veszedelem hírére vevé, azért tömte be a vártól tá-
vol eső csermely forrását, mellyhez ostrom idején nem lehetett
volna jutni.

Kinek járt volna itt az esze haragos szép Lónáén kívül?

(Folytatása következik.)

A paraszt és a műveltség.

(Vege.)

A hit-erkölcsösség alapján képződött bölcsesség ad helyes fel-
fogást a jóról, ez tehát utmutató az erényekre, — de még e mellett
a bölcsesség anyagi jólétünket tekintve is, az elégedettség és bold-
ogság megszerzésére tanít, innét származik az „Életbölcsesség.“
— Korunkban ez alatt majd nem általában értetik azon ildomoság,
melylyel mások kedvét és tetszését a magunk hasznára igyekszünk
megnyerni. — Ez fájdalom így van, de mennyire félre van ez a va-
lódí „életbölcseségtől,“ melly magunk lelki nyugalma és meg-
elégedésünket eszközli, csak onnét is kitetszik, mivel az előbbi fel-
fogás által, magunk jólétét más gyarló emberek akaratától felté-
telezzük, hogy ez ingó gyenge alap, azt első pillanatra meg lehet
ítelni. De másodszor sok nemtelen és erkölcstelen tulajdonokat is
befogad magába. A nyugodalmunkat megszerző valódi életbölcsesség
a hit világa által mi magunknak, önnön magunkkal megelégedésre,
és tetszésre tanít, nem zárván ki azonban, noha első helyre nem
helyezvén mások kedvének és tetszésének megnyerését, a mennyire
tisza lelkiismeretünkkel megegyezik. Ezen életbölcsességhez tar-
tozik elfojtani minden oly indulatainkat, mellyek soha ki nem elé-

gíthetők u. m. hiuság, büszkeség, dicsvágy, nagyravágyás, — és kiir-
tani keblünkben azon gyarlóságokat, mellyek lelkünket szüntelen
nyughatatlanítják és jó indulatainkat megrontják, u. m. irigység,
rágalom, ármánykodás, fősvényesség, mukacsság sat. — Illy életböl-
csesség az erények főbbjei közé méltán szorozható.

A lélek által szellemi öntudat, és szabad akarat jogával ruház-
tatunk fel, halhatatlanul köttetünk össze az Istennel. Ez ad létünknek
magasztos hivatást, ez ad erőt határozott elveink mellett — alá-
rendelve anyagi érdekeket — győzhetlenül küzdeni, ez ad erőt az
emberi gyarlóságok leküzdésére, indulataink fékezésére, valamint
az anyagi csapások elszenvedésére. Szóval, a lélek olly hatalom,
melly által egyes egyén győzhet az egész világ ellen. — Kislelkü
tehát, ki elveit anyagi érdekeinek alárendeli, kislelkü, ki legszen-
tebb és legigazságosabb törekvéseiben képes engedni, végre kis-
lelkü, ki anyagi csapások alatt nem bírja magát feltartani, s kisebb
csapások alatt is kétségbe esik. — Az illy kislelküektől nem lehet
várni, hogy a jó uton állandóan haladjanak, könnyen eltántorod-
nak, s így az erények gyakorlására tehetetlenek; erős lélek nélkül
tehát művelt senki sem lehet.

A szív tulajdona a szeretet, ez az ember létének legszebb ékes-
sége, összetartó ereje, és legfőbb erénye. Üdvöztünk is legfőbb tör-
vényül adta a világnak, az Isten és felebarátaink iránti szeretetet.
És valóban kívántatik, hogy az ész, és lelkét a szeretet vezérelje.
— Nyiltan és határozottan kimondom: az emberi hivatás, a mű-
veltség legalsóbb fokán áll az, kiben Istene és felebarátja iránt
szeretet nem létezik. Nem hallottam az igaz senkitől, hogy keblé-
ben szeretet nem lakozik, mindenki, ki még a legaljasb uton is kész
felebarátjának kárt okozni, még is elhitei magával, hogy bir sze-
retettel.

Kiben nem létezik tehát a szeretet? Ennek megmagyarázására
az igaz keresztyén-szeretet kellékeit kell előállítani. Első kelléke
pedig ennek a mindenható Isten iránti legfőbb szeretet. Üdvöztünk
mondja: „ki anyját atyját vagy gyermekeit jobban szereti, mint
engem, nem érdemes én hozzám.“ Másodszor Felebarátaink iránti
átalános szeretet, tehát mindenkit, még ellenségeinket is szeret-
nünk kell, ezen általánosság által válik a szeretet legfényesebb
erénynyé.

Szeretetünket felebarátaink iránt tanusítjuk a) Felebarátaink
iránti igazságosságunk által, ha t. i. mindenkinek emberi jogait
megbecsüljük, továbbá a magunk érdekeiért felebarátunknak kárt
nem okozunk, hanem készek vagyunk inkább a gondviselés által
reánk mért csapást elszenvedni, mintsem más felebarátainkat ká-
rosítani. b) Felebarátaink iránti részvét által, ha t. i. embertársaink
öröme, nekünk is örömet, és szomorúsága nekünk is szomorúságot
okoz, ha igyekszünk, a mennyiben módunkban áll, felebarátunk
sorsán segíteni. Nem értem azonban ezáltal, hogy szegény emb-
bertársainkkal vagyonunkat megosztva, alkalmat adjunk nekik a
henyélésre, vagy hogy bünös felebarátainkat a büntetés ellen pártol-
junk, azzal inkább bünt, mintsem erényt követünk; — segítségünket
egyedül addig elegendő kiterjeszteni, hogy maga igyekezete és
szorgalma által képessé tétessék az elélésre, és hogy jó tanács, és
példaadás által ut mutattassék a jó cselekedetekre. — Nem tartom
szeretetlennek, ha egyes család a maga köréhez tartozókat túl becsül-
ve, mások iránti igazságossággal és részvéttel nemcsak hogy nem
bir, sőt maga vagy családja anyagi jóléteért kész más embertársait
károsítani, — ez nem erényes szeretet, hanem baromi ösztön, melly
a marhában is létezik, — ezen kis körben játszó — ugynevezett —
szeretet, hogy lehet kedves az Isten előtt? hogy képes az ember
műveltségének megfélelni?

Nagy megnyugvás támad az ember keblében, midőn a
szeretet általánossága előntvén szívét, örvend embertársai boldog-
ságának; nagy vigasztalás ez, midőn legközelebb érdekletteink, hit-
ves társunk, vagy egyetlen gyermekünk a halál martalékává lesz,
illyenkor keblünk szeretete megoszolván Isten és emberek között,
nem érezzük magunkat pusztán a világon, van még kit szeretünk.
Csillapítja a valódi szeretet a vágyakat, melly egyes családokat
magzat hiányában kinez, van még e nélkül is kit szeretniök. — Tán
nevetnek, vagy lenéznek, kiket ezáltal vigasztalni ohajtásom; —
keressenek hát nagyobb vigasztalást, és ha találják, kövessék. De
azért bizony-bizony mondom, kiben Isten és felebarátjai iránti sze-
retet nem lakozik, nem talál soha e világon megnyugvást és vi-
gasztalást.

A hit alapot, a bölcsesség tanácsot, a lélek erőt, és a szív von-

zalmat ad az erényekre. Ezekből származó erények főbbjei közé számíthatók még:

1-ör *A haza-szeretet.* A föld népe külön társaságokba — vagy is hazába — alakult össze, kik külön saját fentartásuk, védelmük, és tökéletesedésük mellett küzdének; s így a haza mintegy kis világ a hon fiai előtt, mellynek boldogulására s felvirágzására — mások jogainak megsértése nélkül — törekedniök kell. A haza-szeretetet bővebben hasztalan magyarázni, — érezni kell azt, — s ki azt nem érzi, — — le vele a műveletlenek táborába.

2-ör *Az igazságosság és a törvények iránti engedelmesség.* Polgári állásunkban rend, megelégedés s béke nem lehet, ha az igazság s törvényeknek nem engedelmességek, — megszakad ezáltal a rend, és kötelék nélkül összeomlik, vagy igen gyenge marad az épület. De önfejlésre, makacsságra, és ezáltal erénytelenségre mutat, nem tisztelni mind azt, mit az Isten, és az előjáróság, az emberiség és az állam jólétére és művelődésére jónak tart. Némelyek erre azt kérdehetik: Tehát türni kell-e a netalán törvények által rendelt igazságtalanságot is? Mire felelem: Nem lehet-e az legnagyobb igazság, mit némelyek igazságtalanságnak gondolnak? De továbbá, a mi egy emberben erény, és a műveltségre vezető kellék, — az minden embernél ugyan azon tulajdonu, mindenkinél tehát, a legfőbbtól a legalsó halandóig, az erény és művelődésre vezető kelléknek tartom az igazságosságot és engedelmességet mind azon törvények iránt, mellyet az Isten parancsolt, és a törvényes hatalmak kiszabtak.

3-ör *Az őszinteség.* Melly által saját hibáinkat — igazságos ítélet reményében — elismerni, és a valót illetékes helyen előadni nem vonakodunk.

Az őszinteség mai világban az ildomos politikához nem tartozik, a közönséges életbölcsesség elvei közé nem számíttatik, és sok helyen még a családi körből is ki van küszöbölve; — többnyire ostobának nevezetik barátjaitól az őszinte ember; — de látni is, hogy a világpróbált ember zárkózottabb s nem olly nyílt, mint az önzéstelen és tapasztalatlan fiatalok. Jele ez az igaz-

ság-szeretet meglazulásának, az önérdek tul-súlyának, és ezáltal a valódi művelődésre törekvéstől eltérő iránynak. S valamint a beteg ember nyavalyáját az orvos csak a betegség őszinte előadása által képes orvosolni, ugy a művelődés és boldogítás előmozdítására hivatott orvosok sikert akként arathatnak, s a sinlödök valódi orvoslást akként nyerhetnek, ha az őszinteség barátjai.

4-er *A szerénység.* Melly alatt értem a magunk csekélységének, és más felebarátaink iránti igényeink korlátoltságának elismerését. —

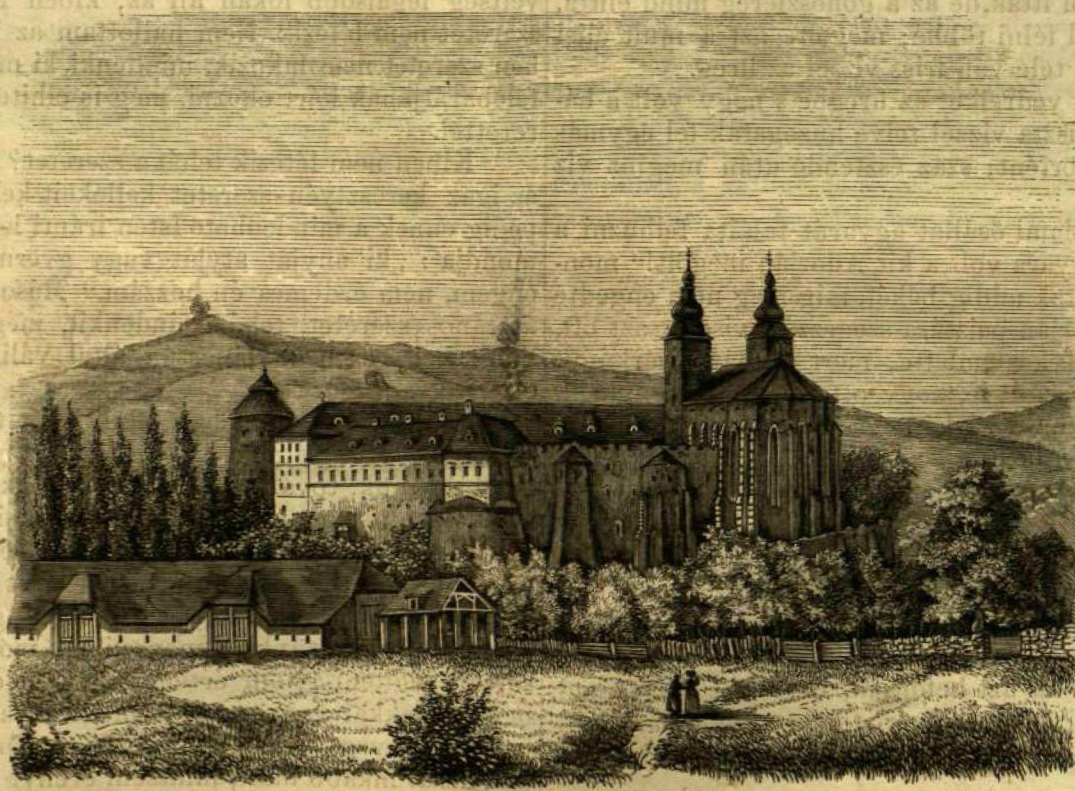
Ha felveszszük éltünk rövid folyamát, és földi létünk bizonytalanságát, személyiségünket lehet a gomba rövid életéhez hasonlítani, — mi lehet tehát ez életben, melly az embert elbizakodóvá teheti? A szerénység egyik hasznos orvosság a büszkeség ellen, melly által többre nézve magunkat más embertársainknál; ezen egy óráig sem bizonyos földi létünkben nyert magasabb állásban birjuk tulbecsülni magunkat azoknál, kik rövid idő alatt holt tetemünket elvoncolhatják, és a föld mélyébe lesülyesztve, büszke fejünkre rögeket gördíthetnek. — Egyedül azon büszkeség illik az emberhez, melly szerint magát Isten teremtményének tartva, minden módon igyekszik Isten dicsőségére, felebarátai s saját boldogítására minden jót, erényest elkövetni, s így magát emberi nemes hivatására érdemessé tenni. — A tudományokban való fen-

héjazás, vagy magunk tetteinek képzelte jóságáról való meggyőződés szinte a szerénytelenség kinövése. A szerénység magában foglalja az illem szabályait, s mind azon eljárást, melly által embertársaink terhére lenni tartózkodván, inkább — jó uton — mindent megteszünk, melly által vonzalmukat megnyerhessük. E szerint a társas életben a szerénység először tűnik fel, s legszebb színbe öltözteti és ékesíti jellemünket.

A művelődésre — magam felfogása szerint — megkívántató legfőbb tulajdonokat előadván, ennek nyomán tartom itélendőnek az egyéniségek műveltségi fokozatát, hogy ezt egészen más irányban vettem fel a közvilág ítéletétől, és hogy az igaz műveltség utjától messze járunk, a világ eljárása mutatja. Törekedniök kell azonban, hogy az erkölcsökből mentől többet sajátunkká tevén, magunk és az emberiség műveltségét előmozdithassuk, reményt táplálván olly idők eljövételére, mellyben az emberiség a műveltség lehető legfőbb fokát elérvén, mindnyájan egyes akarattal fognak a közjóra törekedni, és ez megtörténendik, ha Üdvözítőnk jövedőlése szerint „Egy nyáj és egy akol leend.“ — *Szmrekovszky György.*

Szent-Benedek.

Ha az utas Bars megye termékeny síkjáról annak hegyes vidéke felé utazik, (Körmöcz és Selmecez bányavárosok felé) s Kálnán tul elhagyja a rónát, már bal felől a szelid dombok mindig nagyobbodó hegyekké válnak, s mennél tovább haladunk, annál feltünőbb a vidék ezen változatossága; míg végre mintegy másfél órai ut után, az előbb megnevezett helytől, az országot is a meredek sziklás bércektől már a Garan köviceses partjára szoríttatik, hol a folyó jobb oldalához is különféle fákkal gyönyörűen benőtt bércek esatlakoznak; s itt kezdődik azon gyönyörű völgy, mellyet a Garan sebes habjai hasitanak keresztül, s azt annyira regényessé varázsolják, hogy méltán Magyarország legszebb, legfestőbb tájai közé lehet sorolni.

Szent-Benedek.

E gyönyörű völgy első nevezetes helye: Szent-Benedek; — tót mezőváros a Garan jobb partján Levától északra 2 és fél mfdnyire egy dombon épült régi várral, mellynek időbaranitotta falai közül méltóság-teljesen emelkedik a szinte igen régi, s goth izlésre épült nagy szentegyház két tornyával, a pompás fő bejárás, és a templom belseje valóban érdekes régi szép kőfaragványokkal; itt tartatik a hiteles levéltár. Alatta pedig egy nagyszerű kriptá van, melly a nagyérdemű Koháry nemzetség több tagjainak örök nyughelyül szolgál, és ezek közt a hős gróf Koháry István, Honh megye egykori főispánjának holt tetemei is nyugosznak, ki az 1664-iki törökökkel történt híres lévai ütközetben esett el. —

Hajdan a szent Benedek rendi szerzetesek gazdag apátsága és zárdája volt ez, mellyet még Géza 1085-ben alapított, s ugyan ő e monostort is építtette nekik.

1565-től fogva az esztergomi káptalan birja e jóságot a hozzá tartozó uradalommal együtt, a képünkön látható várformára épült kastély, — a hajdani monostor — jelenleg parochialis lakul, s néhány uradalmi tiszt lakául szolgál.

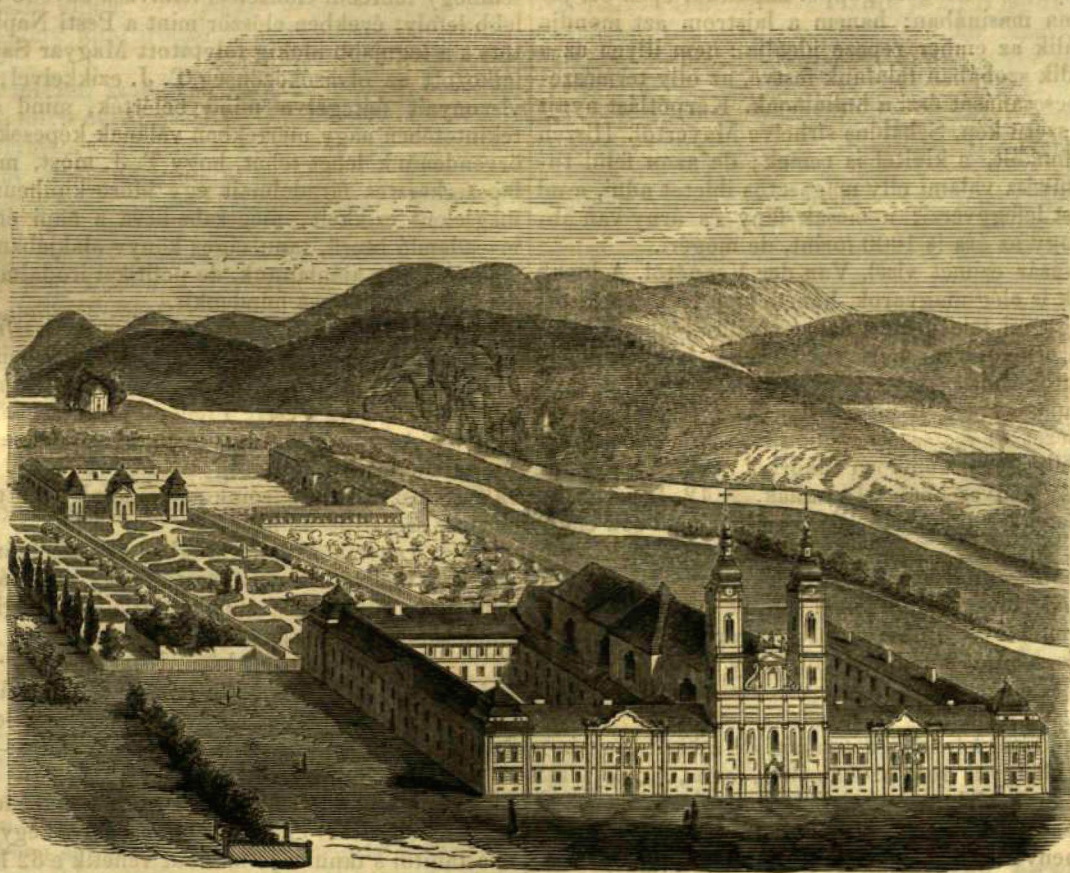
A város határa hegyes völgyes, sok erdővel bir, földjei közepeszerűek, tágas szőlőhegye is van, melly elég jó bort terem, vásárai nevezetesen szoktak lenni, mellyeket egész Bars megye felső vidéke látogat.

J á s z ó.

A prémontréi kanonokrend jászóvári prépostsága Abaujmegyében, a Bódva vizétől hasított kies völgy közepén fekszik Kassától nyugotfelé 3 órányi távolságra. A vár mellett terül Jászó mezőváros mintegy kétezer lakossal, kik magyarok, szorgalmatos kézművesek és munkás földmivelők. A vidék regényességét kitűnően emeli, a vár- és várost északnyugotról környező érc és márványban gazdag hegylánczolat, mellynek tövében a zöldelő völgy, a vasgyárak zugása és a hömpölygő patakok lassu moraja kellemesen hatnak a terebélyes fák hűs árnyékában gondolatokba merült vándorra.

Hazánkban a prémontréi rend — megszokott szójárás szerint fehér papok — első székhelyét 1130 évben Nagyváradon nyerte, hol II. István király által a Nagyvárad hegyfoki prépostság alapítatott; itt tétetett le alapja magyar hazánkban létezett minden prémontréi prépostságnak, ez volt bölcsője a jászóinak is. Mikor és mellyik király alapította a jászói prépostságot? ezt a régiség sötét leple fűdi; annyi bizonyos, hogy a tatárok keserű emlékü és kebel-lázító pusztítása előtt Jászón már prépostság létezett, kitűnik ez különösen IV. Béla királynak 1255-ben a tornai várban — mint akkori tartózkodása helyén — kelt okleveléből, mellynek erejénél a jászói prémontréiek előbbi birtokukban nem csak megerősítettek, de egyszersmind javaik bőkezűleg gyarapítottak, jeles kiváltságokat nyertek és az országos levéltár hű kezelésükre bízott.

A kegyelet és vallásos érzetszülte lak fölött alapítása idejétől sok vihar és vész vonult el. IV. László és Róbert Károly idejében a jászói prépostság földi birtokában érzékeny csonkulást szenvedett: ugyanis Gylnicz — ma Gölnicz — vize mellett fekvő földet IV. László parancsából Gölnicz bányavárosnak adattak át, melly vesztesség kárpótlásaul III. András 1290-ben az említett prépostságnak némelly javakat ajándékozott. 1332. évben Róbert Károly a prépostság bir-

J á s z ó.

tokából egy részt hasított ki a nemrég keletkezett Szomolnokbányaváros részére, e tetemes vesztesség sujtólag hatott a prépostság anyagi jólétére, miért is nagy Lajos atyai gondoskodását a prémontréiekre kiterjesztvén, a prépostságot földterületén bánya-mivelési joggal, az arany és ezüst érczet is ideértve, kegyelmenesen fölruházta, melly jogukat a jászói prémontréiek Mária Terézia uralkodásaig háborítlanul gyakorolták; e bányák dús jövedelméből épült a rajzon látható prémontréi lak, melly jelenleg is jászói vár nevezet alatt ismeretes. A vár nevezet 1436 évben vette kezdetét, az akkori zavarteljes idők és villongások igényéhez képest a jászói prémontréi lak Zsigmond király rendelete következtében bástyákkal és fölvonható hiddal erősített meg, melly munkálatokban a város lakói segédkezett nyujtani királyi parancs által köteleztettek: ezen időtül vár nevezetét megtártotta, noha a jelen épület a szelidebb kor bélyegét tünteti elő. A mostani épület létrehozója a rend által második alapítóként tisztelt Sauberer András, ki 1745—1779-ig mint jászói praelatus ritka tapintat, mély belátás és ügyes kiszámítással a rend virágzását eszközölte; milly hévvel ápolta a tudományokat, milly gondnal karolta föl a szellemeket, ennek bebizonyítására csak azt hozom föl, hogy ő alatta kezdettek a jászói prémontréiek a rozsnyói gymnasiumban tanár-

kodni, ez időben nyert a magyar egyetem és kassai akademia jeles tanférfiakat a jászói prémontréiek testületéből.

De Sauberer nemcsak a tudományok körében örökitette emléket, éber figyelmét az anyagi jólét előmozdítására is kiterjesztette, kitartó buzgalmának dicső műemléke a lerajzolt jászóvári prémontréi székhely, mellynek közepét a kéttornyú díszes szentegyház foglalja el. Az egyház falai márványozvák, oltárképei ritka művészi ügyességgel festvék, a faragványok és szobrok kitűnőek, a templom egész belsején a vallásos érzet és szent nyugalom szelleme leng. A szentegyházat két négyszög alakban környezi az épület: jobbra a káptalanbeliek laka, mellyben theologiai intézet, jeles könyvtár, ásvány és nagy értékű pénzgyűjtemény foglal helyet, ez utóbbinak becsét emelik a magyar királyok idejéből származott arany és ezüst érmek; az egyháztól balra van a praelatus laka, egyházi udvara és az országos levéltár. Az épület háttérén látható a nagy kiterjedésű kert, séta-park, üvegház, kertészi lak és gazdasági épületek. A távolban kivehető a Bódva folyó és a Szepesség felé vezető országut, valamint a magas hegyek kéklő ormai.

A jászói vár hazánk jelentékenyebb helyeivel egy sorsban részesült, s különféle események színhelye volt, gyakran a pusztítás és mozgalmak sulya alatt romba dőlt- s ismét phönixként fölujult. Főpapjai egész a mohácsi gyászos emlékü ütközetig a rend tagjai

közül választattak, 1553 ik évben Ollyas György meggyilkoltatása után a jászói prépostság világi papságból kinevezett férfiak birtokába jutott, kik közül első vala Draskovics György. 1613-ban a török hódító hatalma magyar hazánkban mindinkább terjedvén, a székhelyéről kiűzött egri káptalan tagjai országgyűlési határozat következtében Jászóra, mint menedékhelyre vonultak; de nyugalmas lakhelyökből csakhamar a Bethlenféle mozgalmak által kizavartattak, azonban a villongások csillapultával Jászó szerény falait ismét fölkeresték, különösen Lósy Imre egri püspök, ki 1635 évben a jászói parochialis egyházban megyei zsinatot tartott. A Tököli

mozgalmak idejében elpusztult jászói várat Fenessy György egri püspök ismét fölépíttette, e jeles férfi halála után Jászó törvényes régi birtokosának a prémontréi kanonokrendnek vissza is adatott, mellynek birtokában maradt 1787 évig, midőn II. József a többi jószágos rendekkel a prémontréieket is eltörölte. 1802 évben a megszüntetett rendeket új életre serkentette dicső emlékü uralkodónk I. Ferencz, ki az ősi jogaikba visszahelyezett prémontréieket, az ifjuság tudományos kiképzésével bizta meg, a kassai, nagyvárad, löcsei és rozsnyói gymnasiumokat; a kassai és várad akademia bölcsészeti osztályait és ugyanott a nemes nevelő-intézetek kormányzását; a jászói és leleszi országos levéltár kezelését, végre a rend birtokaiban a lelkészi hivatalokat a jászóvári prémontréiek gondviselése alá helyezte. Ezen hivatás betöltésében, az ifjuság oktatása és a hivek vezetésében hogyan járt el a prémontréi rend, mint töltötte be hivatása körét? föltárják a nyilvánosság évlapjai.

Kocsiss Adám.

Talált régiségek s köszöntelep.

Hernád völgyéből Felső-Dobszáról (Abauj) következő tudósítást vetünk: Bátor vagyok pár szóval említést tenni azon talált régiségekről, mely-

yek a fentebb nevezett helység határában a Bárczay József ur várdomb nevezetű tanyáján a gazdatiszt által találtattak. A gazdatiszt ugyanis télen által burgonyának használt gödröket húzatván be, egy 8—10 itezés cserépfelövel ellátott cserép-fazékban talált egy régi csákányt, mellynek hasonmása a V. U. tavalyi egyik számában közölve volt, egy különös formájú *harcz-bal-tát*, sokféle alakú *tüket*, *harikákat*, *boglárokat*, ökölnyi nagyságú sárga masív érczet, szalmaszál vastagságú drótokat, stb. mellyeket főnökének átadván, úgy hiszem, azóta rendeltetésök helyére, a muzeumba elküldettek. —

Szinte F.-Dobszától lefelé a Hernád partján mintegy másfél órányira esik alsó, vagy Kis-Dobsza; hol a múlt őszszel egy helybeli pásztor ember, a faluhoz közel eső szakadékos legelőn tüzet rakván, a mellett ebédjét elköltötte, hanem a tüzet kinem ólva ott hagyta. Epen azon a helyen *hőssén-réteg* lévén, a kőssén meggyuladt és még mai napig is ég a földalatt, mellyet elárul a földszakadékokon és nyílásokon kijövő füst, úgy hiszem, megérdemelné, ha szaktudásaink e nagy kincset megvizsgálnák, és a hely-birtokosok nagykárára füstbe menni nem engednék. Szilágyi F.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton a műtárlatban.

„Gyerekek! ma egy tál pókot ettem meg!“ ezzel a bevezetéssel szokta megijeszteni az egyszerű falusi tanító fiatal scytháit; ilyen elmés tropusban adva tudokra, hogy ma nagyon mérges. Kritikusoknak ez igen jó mottó lesz. Miért mérges a kritikus? Mert az „neki illik rettenetes.“ Vagy talán épen azért mérges, mert kritizál? De hát minek kritizál? Keserű kenyér, ne kívánja senki magának.

Itt volnánk tehát ismét a műtárlatban. Kedves gondolat ez a havonkint megújuló képesarnok: az ember minden hónapban talál benne valami igen szépet, a miben gyönyörködhetik, és valami igen furcsát, a mit kigunyolhat, és ez is nagy könnyebbülés.

Itt van mindjárt az első teremben sub Nro. 18 egy szép zöld repcevetés, egyenes barázdáit bizonyosan töltögető géppel kapálták, épen ott jár közöttte valaki egy esónakforma masinában; hanem a lajstrom azt mondja róla, hogy ez tenger s vízzé válik az ember repceze ideálja: nem ilyen az a tenger víz szín, a mit a harmadik szobában találunk festve, az olly természetes, hogy az ember a nedves locsasanását érzi a hullámnak. Kárpótlást nyújt a mellette levő 19 számú nagyszerű kép, Sebaldus sírhelye Mayertől. Hiszen maga a tárgy is nagyszerű és fenkölt, a kivitel is remek; de azon felül tudott annak a színezetében a művész valami olly magasztos ihletet adni, a mi a nézőt megragadja, a kritikust lefegyverzi; nemcsak fény és árny van abban, hanem harmonia. Igaz, hogy az ára is 1000 forint, de megéri.

A 16. számú Magyar lóvásár czímet visel, Van der Vennétől. A lovak elég szépek, a magyar emberek is elég magyarok, hanem az a leány, a ki ott egy rudon ül, nem tudom, hogy mi féle nemzet lehet. Nálunk ugyan ki ne menne ilyen furcsa öltözetben a lóvásárra, mert reszkirozná, hogy a ponyvásbódéba beviszik pénzért mutogatni.

Két igen kicsiny kép vonja magára ezentúl a figyelmet 10 és 11. szám alatt; mikben a gyönyörű színezet és festészeti modor meglepő. Hasonlatosak azokhoz a tájképekhez, miket egy domboru tükörből nézünk, s miknek finom részletei, mint tudjuk olly kedves hatással vannak. A 12. kép egy jelenet a zárdában hosszú asztalaival és fakó barátjaival együtt nem sok emlékezetre valót nyújt.

A 7. számú tájkép Piepenhágentől nem hiába Salzkammergut, de még a fák is sószinűek benne, az egész levegő mind sóval látszik saturálva lenni. A 8. számú tájkép Perzeltől, emlékeztet ifjúkoromra, a mikor én is magamtól akartam feltalálni az olajfestés módját s nem tudtam, hogy millyen rossz hatást csinál az, ha megszáradt színekre újra vonalozásokat teszünk nedves festékekkel.

Ujházy 4. számú tájképe költői képzeletet tanusít, de a kivitelre nézve nagyon sokat kell neki még elhagyni rossz szokásaiból, arra, hogy a fák lombjai ugyanazon világításban a világos sárgazöldből a rézzöldbe miért mennek által, semmi magyarázatot sem találunk; az ecset szőrei mindenütt elszákkázták a lombokat, tulmenve a leveleken, az a 3. számú tájkép Kozkoektul tán azért is van fölé akasztva, hogy láthassa a művész, millyennek kell az igazi tájképnek lenni. Millyen szabadon áll itt a legsűrűbb erdőben minden egyes fa, hogy meglátszik az erdő, mélyedés árnyalata, minden egyes véliben élet van, s az egész egy ellesett valóság, mellyhez semmi sincs hazudva.

Hanem Stademannak csunya sáros fogalmai lehetnek a holdvilágról, ha azt hiszi, hogy egy festmény, a mi iszappal van egyszínűre mázolva, elnevezhető holdvilági tájnak. Különbén még az is kérdés, hogy nincs-e az a kép felfordítva a falra akasztva, az ég alul, a víz felül? Én bizony nem tudtam tisztára kivenni. Talán úgy szebb lenne.

A 23. kép Eberlétől hazatérő szénakocsi, elég szép festmény; csak azt nem értem, hogy miért nevezik Münchenben a buzakévéket szénának? 22. őszi tájkép Marak Gyulától. De jó volna az az eső a mi ott az egész eget elfedi, — a Svábhegyre. — (Vége a jövő számban.)

Irodalom és művészet.

— Megjelent a Hajnik Károly által szerkesztett „Vasárnapi könyvtár“ folyó évi 5., 6., 7. kötete. Tartalmát teszi: „András a szolgálégény“ című népies regény, melly a leghíresebb német népirónak egyik legjobb műve után van magyarra átdolgozva Boross Mihály által. Reméljük, hogy ez ép olly kelleme és tanulságos olvasmány lesz, mint volt annak idejében „Boldogháza.“

— *Előfizetési felhívás.* Barátim és ügyrokonim által hozzám intézett felszólítások által buzdítva, elhatároztam magamat, a sajtó terén az utóbbi öt évben megjelent „Publicistikai dolgozataim“ azon részét, melly akár a nemzeti közügy, akár korunk történelme tekintetéből még továbbá is az eszmék eligazodására s a teendők megismertetésére szolgálhat, — kiszemelve és alkalmi öltönyétől elválasztva összegyűjteni, s így a veszendő hirlapok sorsától

megmentve egy külön kötetben kiadni. — A munka terjedelme körülbelül 25 nagy nyolczadivire megy, s annak díszes kiadását Müller Gyula könyvkereskedő ur vállalta magára. — Journalistikai munkásságom közben a hazafiai közrészvételnek s honszerte szétágazott szellemi rokonságnak olly szép és biztató jeleit vettem, miszerint e gyűjteményt, melly az említett könyvkereskedésben f. é. szeptember végeig okvetlenül megjelenik, — a nemzet illető osztályai részéről hathatós pártfogás reményében bocsátom közre. — A munka előfizetési ára 2 fr. p. p. leend, s nincs szándékom a példányokat nagyobb számban nyomtatni, mint a mennyi a tisztelt közönség által előfizetés útján biztosított. Vidéki előfizetők kéretnek a pénzeket Müller Gyula urhoz bérmentve beküldeni. — Pest, június 25. 1857. — *Török János*, a magyar akadémia tagja.

Török János neve sokkal ismeretesebb a magyar publicistai téren, semhogy fentebbi előfizetési felhívása bővebb ajánlatunkra szorulna. A közelebb lefolyt években először mint a Pesti Napló, utóbb mint az általa alapított s a legújabb időkig folytatott Magyar Sajtó szerkesztője naponként találkozott az olvasóközönség T. J. cikkeivel, mellyek közéletünk különféle viszonyait fejtegetve mind belérték, mind stylistikai erő s gyakorlatosság tekintetében nagy mértékben valának képesek a figyelmet ébren tartani. Csak örvendenünk lehet tehát, hogy T. J. most, midőn a lelket testet megvisező lapszerkesztés fáradságait egy időre kipihenni szánván el magát, elszórva megjelent cikkeit, megszabadítva a napi érdekre vonatkozó részleteiktől, maradandó becsü, tanulságos könyv alakjában nyújtja az olvasóközönségnek. Nem szükség ajánlanunk, de politikai irodalmunk mai meddőségében még is figyelmeztetünk reá mindenkit.

△ B. Kemény Zsigmond, *Veress Józsefnek*, a „Költő“ továbbá a „Sir és koporsó“ ismert írójának dalai és beszélyeire előfizetési felhívást intézett a közönséghez. A mű sept. 15-én fog megjelenni. Előfizetési ár 1 pft., melly augusztus elejéig Pestre Pfeifer Ferdinand könyvkereskedésébe intézendő.

+ Agyóri ujság szerint „szaporodnak a magyar lapok, mint a gomba.“ Vajjon az olvasó közönség is szaporodott-e, vagy csupán úralkodó divattá vált a lapszerkesztés íróink és kiadóink között? az idő fogja megmutatni. Mi az elsőt szeretjük hinni.

+ Létezik Angolországban egy pénztár a beteg s elaggott írók felségelésére, mellyet az aristocratia nagy pártolásban részesít, legújában pedig a királyné 105 font sterlinggel (1050 pft.) segített. Nálunk az írókról az Isten gondoskodik, — legjobb kezekben vannak.

— Megjelent továbbá: „Nő-szív élete.“ Eredeti beszélyek írta *Várady Luiza I.* kötet. Ajánlva van a könyv Batthyányi Emma grófhölgynek. Tartalma több, különösen a nővilág figyelmét lekötő beszély, mellyek czímei: Szív küzdelmei; — Egy férfi, ki nem hiu; — A titkos látogató; — Uriela; — A munka szerző tulajdona.

— Veszprémben, Krausz Hermannál megjelent: „Egyenletek feltételek és eredményekkel ellátva, Zámbo János kegyesrendi tag által. A matematika tanítói s tanulói jó hasznát vehetik e 32 lapnyi könyvecskének, mellynek ára csak 12 pkr.

— *Felhívás.* Alulírott, e lap révén kívánta figyelmeztetni a naptár-szerkesztő és kiadó urakat, hogy az olvasásra édesgetés és népirodalom élénkítése tekintetéből, a két nembeli fiatalág kedvéért jövő évre újitanak fel a 16-d. rétbén nyomott korábbi tükrös, aranyszélű, kis naptárokat (almanachokat). Idejökben ezek igen kedvesen fogadtattak, a serdülő ifjúságnak új-évi ajándéku használattak, és zsebbeli naptáru is szolgáltak. Úgyes tapintatu szerkesztő által, könnyű versekből, rövid szépirodalmi cikkekéből (a sok tért foglaló vásárok kihagyásával) összeállítva, és csinos díszkiadásban (mignon), talán tokkal is ellátva, jelenben bizonyosan még kapósabbak lennének; — kedvesek pedig minden esetre. — *Edoi Illés Pál.*

+ A Bécsben tanuló magyar technicusok aláírás útján *Vajda Péter* költő mellszobrát tőszből (gypsz) több példányban készítették el, mellyekből a többek közt a pesti és kolozsvári nemzeti muzeumoknak, a magyar tudós társaságnak, a szarvasi gymnasiumnak, hol a költő tanár volt, és a költő özvegyének küldtek egyet. Igaz az, mihelyt szép hazánk határain tul kell laknunk, azonnal jobban érezzük, hogy magyarok vagyunk. A bécsi magy. technicusoknak, megvagyunk győződve, e nemben nem ez lesz utolsó tettük, valamint azt is reméljük, hogy a haza határain belül is fognak találni követőkre.

Gróf *Fáy István*, mint már minap irtuk, megindítá a régi mesterek műveinek közlését. Régi magyar zenegyöngyeiből mi is birunk egy példányt. Ezen első füzetet többek közt *Lavotta* egy eddig ismeretlen műve s *Csermák* lassu magyar indulója teszi nevezetessé,

Ipar, gazdaság.

△ A minden oldalról érkező tudósítások azt engedik következtetni, hogy az idei *aratás* általában véve nemcsak kielégítő, hanem bő is lesz.

A baromfi faj nemesítő s terjesztő intézet programja. Az 1857-diki június 6—10-ki pesti magyar gazdasági egyleti kiállítás alkalmával, megszilárdult a baromfiakat bíráló bizottmány ama meggyőződése, miként hazai baromfi fajunk figyelmen kívül hagyása és kezelés által annyira elkorcsosult már, hogy az évenként elfogyasztott több milliónyi értékű gabona mennyiségét sem képes értékesíteni, annál fogva a gazdaság eme tekintélyes ágát nemzetgazdasági tekintetben is akkint hiszik illő jövedelmezéshez vezetni; ha részint új fajok behozatnak, és azok keresztesztésével törzs baromfi fajunk felemeltetik, részint pedig értelmes kezelés által ezeknek jövedelmező tulajdonai kifejtetnek.

E célra a bizottmányi tagok a kedvező alkalmat felhasználva, ez uttal egy baromfitenyésztő és nemesítő intézetet indítványoznak, következő alapszabályok mellett alapítani:

1-ször. Az intézet 10 fős részvényeken alakul, a részvényesek az intézet tulajdonosai, az intézet kedvezményében ők osztoznak, és ők kezelik s kezelik az intézetet.

2-ször. Azok, kik 1867-dik esztendeig évenként 1 ft. fizetésre magokat kötelezik, az intézet kedvezményeiben részesülnek ugyan, de annak nem tulajdonosai, s kezelésébe befolyást nem gyakorolnak.

3-ször. Az intézet jeles baromfi fajokat beszerez, azokat tenyészt, nemesíti, és terjeszt. Évenként kiállításokat rendez, melly alkalommal a nemes baromfi fajok jeles példányait a részvényesek és részvevők közt elorsósolja, olyanok tojásait bizonyos meghatározandó számban kiosztja, s jutalmak által a baromfitenyésztést serkenti.

4-szer. Az intézet gondoskodni fog arról, hogy egy baromfitenyésztési célszerű irodalmi szakmunka létre jöjjön, — valamint arról is, hogy a gazdasági ipar ez ága valamely közlöny által irodalmilag alkalmasan képviseltesse.

5-ször. A részvényesek az intézeti szabályok megállapítására, és a kezelési érdekek fölötti értekezésre folyó évi augusztus 23-dik napja délelőtti 9 órára, Pesten a köztelek egyik termében megjelenni kéretnek.

6-ször. A részvénydíjakat saját nyugtáikra az ivtartók felvehetik ugyan, mellyekkel azután az intézet pénztárában beszámolandnak; részvényjegyek a mondott értekezlet után adatnak ki az akkor megválasztandó intézeti képviselők által; — addig az érdekek kezelésére a bizottmány jegyzője Lukácsy Sándor biztatván meg. Kelt Pesten a köztelek, 1857-diki június 9-kén. — *B. Prónay Gábor* m. k., elnök; *Siebenfreund János* m. k., bizottmányi tag; *Kunig József*, bizottmányi tag; *Lukácsy Sándor*, bizottmányi jegyző.

A köztelki kiállítás alkalmával az intézethez járultak:

Br. Prónay Gábor	10 részvényen	100 ft.	Br. Podmaniczky L.	1 részvényen	10 ft.
Lukácsy Sándor	2	20	Bossányi László	1	10
Perger Ignác	1	10	Siebenfreund János	1	10
Mavgraber Lajos	1	10	Br. Balassa Antal	2	20
Dr. Haris János	1	10	Jánoshidi Prépostság	1	10
Tóth Lőrinczné	1	10	Korizmic László	1	10
Sinig Istvánné	1	10	Hutiray Imre	1	10
Kunig József	3	30	Meszlényi Lajos	1	10
Mrs. Fried. Bhear	1	10	Kunig J. ur nyert jutalom díjt az intézetnek ajándékozta az az —		36
Erkövy Adolf	1	10	Földváry Kálmán	1	10
Szilassy György	2	20	Domonkos Amália	1	10
Gr. Bánffy Miklósné	1	10	Herz János	1	10
Marsóvszky Adámné	1	10			
Fejér Lajos	1	10			

— *Pécsről* írják: Van itt egy igen ügyes szíjgyártó mesterünk, ki az egész vidékben ismeretes munkájának csinoságáról, s jóságáról, elannyira, hogy ez egész tájról, ha valaki egyszer hozatott is Pestről vagy Bécsből lószerszámot, többé soha sem teszi, mert olly jót, s jutányos árért nem kapott mint itt. Voltak is évek, mellyekben egy maga 400 szerszámon felül készített s adott el. Ezen ügyes mester a napokban indított el uralkodó herczeg Lippe-Schaumburg részére egy 4 lóra való pompás sallangos magyar szerszámot, melly csakugyan megérdemlené, hogy bármely nemzet kiállítására vitetnék. — hiszszük is: hogy a német földön megbámulandják, mert illy eredeti lószerszámot alig ha láttak; az egész igen izletesen, s művészileg egybeállított, ezüst czimlapokkal, karikákkal, rojt és sallang főekkel, csatokkal ellátott szerszámnak ára egy 30 pftos ostorral együtt, összevéve 400 pft. — valóban olly olcsó: hogy ha az ezüst s egyéb szerek árát leszámítjuk — alig marad annyi tiszta haszna, mint a legközönségesebb 4 lovas szerszámnál! — Azt reméljük, hogy ez egy példány több magas külföldi uraságokkal meg fogja kedvelteni a magyar szerszámot! (A földolgot kifejejté tudósítónk: a derék mester nevét is megmondani. Elvárjuk. — Szerh.)

— *A főtí lóverseny* ez idén october 19-én, az aradi pedig november 7-én és 8-án menend végebe.

— *Kolozsvárott* ez idei lóverseny július 20-án fog megtartatni.

— *Gömörben* a *Concordia* nevet viselt vasgyári társulat minden gyárát Sárkány Károly vásárolta meg 115,000 forintért. Ő most e vidéken a legjelentékenyebb gyárbirtokosok közé tartozik.

Találmányok, fölfedezések, ujtások.

— *Gizelle-forrás.* (Visk, Máramaros, június 25.) A világhírű római Vatikán földabroszokkal teljes egyik csarnokában találtatik édes hazánknak egy régi térképe, ezen rövid ismertetéssel: „Magyarország — hajdan alsó Pannónia — földének terménységéről, férfainak vitézségéről s aranyának bőv-

ségéről ismeretes,“ mint ez a jeles utazó Hoványi „Olasz utjának.“ II. kötete 265-dik lapján olvasható. És így már századokkal ezelőtt ismeretes volt hazánk a természet áldásairól; és valóban igaz is, hogy annyi kincset, annyi áldást alig halmozott a jó Isten egy egy országra, mint édes hazánkra, és ha lesz értelem és akarat, melly e kincset fölfedezze, szorgalmatos kéz, melly feldolgozza, minden idegen idétlen jövedelés dacára e hazának biztos jövedelméről kételkedni nem lehet. Van itt a természet 3 országából minden annyi, s olly naponkénti tökéletesedésben, hogy ha a kor célját nem tévesztjük s megkezdett utunkon lankadatlanul haladunk, a művelt külfölddel is ide s tova bátran versenyezhetünk; mit reménylenünk a V. U. 24-ik számában leirt s általunk messze vidékiektől is hazafiai örömmel olvasott gazdasági termények kiállítására is eléggé feljogosít. Vannak ásványos és becses forrásaink, mellyek egészségre s élvezetre olly igen kívánatosak. Illy gyógyforrásokban alig gazdagabb országunknak bármelyik része, mint a mi Máramarosmegyénk s ebben különösen koronai Visk városának határa. Itt van a várhegyesi fürdő, mellyet szülesen látogatnak s jobb kényelemre most építnek. Itt van — a mellyről tulajdonképen szólni akarok — a Sajánhegy alatti, ezelőtt Bugyogónak nevezett vas-érezs-forrás, melly csuzos és közsényes betegségekben gyógyerejének tapasztaltatott s borral használva kedves izü. Használtuk mi ezt eddig is, de csak télen és szárazság idején, midőn az égető nyár- a körülötte folyó patakokat, mellyek esős időben beleszakadván elmocsásosították, kiszáraztotta. Most sikerült egy helybeli s különösen a szomszéd Busyaházi cs. kir. só-kamara derék hivatalnokaiól alakult társaságnak e jeles forrást használatlan állapotából kiemelni s élvezhetővé tenni, azt csinos fedél alá vétetvén s szükséges karozattal körülkerítettvén. — Ennek emlékére, hogy egy vig s barátságos napot töltsön az említett társaság, f. é. június 21-én átjött hozzánk a szép környékben gyönyörködni s a tisztességesen felszerelt forrást felszentelni, s miután vig poharak emeltettek azokért, kik előtök tiszteletre és szeretetre méltók, s e jó kívánságok taraczkok hatalmas hangjaival peccéltettek: elvégre a forrás *O cs. kir. Apostoli Felsége* szülöttének Gizelle főherczeg asszonynak magas nevére ünnepélyesen Gizelle forrásnak neveztetett. — Ezt követte zene, mellynek hangjainál urak s urnők, a nagyszámú néptömeg közé vegyülten nemzeti tánczot jártak, s példájokkal a népet is örömmre s vigalomra bátorították. — Átalában uri vendégeink olly élvezetes napot készítették nekünk, hogy erre később is édesen fogunk emlékezni; s mi is azon ohajtással váltunk meg tőlük: vajha e megjelenésük — avagy csak népünk művelődése tekintetéből is, ne legyen utolsó, s azon szíves hajlandóságot, mellyet ezen igaz nemzeti érzésű cs. kir. sóhivatal irántunk sok ízben tanúsított, tovább is birni s tapasztalni szerencsések lehessünk! — Végső kívánságunk pedig az, hogy a testi szomjuság oltása mellett, népes városunk szellemi szomjának a tudományok általi kielégítéséről is, mentől hamarabb teheszünk tudósítást. Ezt is reméljük. (Mi pedig ohajtva várjuk s a felébredt közszellem erejére támaszkodva bizton hiszszük. Szerk.)

+ *Uj találmány.* Hiában, Páris csak Páris, ott tudnak csak az emberek mindent kigondolni. Ujabbán a nyomdai betűket úgy öntik, hogy a kis ólomszál mindkét végén betű van s így ugyan azon szöveget a gépben egyszerre kétszer nyomhatják, fölül is alul is. Ez által két példányban nyomják egyszerre ugyan azon írást, a munka tehát kétszer olly gyors mint eddig.

+ *Uj gőzhajók.* Brzorád Rudolf Mogyoróson (Esztergommegyében) szabadalmat nyert kerekcs vagy csavaros folyami és tengeri gőzhajók saját találmányu javított építésmódjára. Beszélük, hogy Dunagőzhajózási társulatot szándékozik föllátni, s reméli, hogy javított gépezetű hajóival a Bécs és Pest közti tért fölfelé 16, lefelé 10 óra alatt bejárndja, míg a mostani hajóknak legalább is 6 órával több kell.

— *Debreczéről* hallottuk, hogy gázvilágításra nemcsak vágyik, hanem e részben már szerződést is kötött egy bécsi házzal. E javítás a vasut megnyitásával fogna életbe lépni. Debreczenben vasut és gázvilágítás egyazon napon?! De már kalapot emelünk!

Közintézetek egyletek.

+ *A dalárda* visegrádi kirándulása, melly a lapjainkban is közölt program szerint ment végbe, sokkal vigabban ütött ki, mint mellyet multkor a társaság a budai hegyekbe tön. Egy kis esemény is történt, melly nagyon is komolyra változtathatta volna az egész mulatságot. Egy részvevő külföldi művész, ki a társasággal szintén felhatolt az ősi romtetőre, visszajövet azzal akarta meglepni a társaságot, hogy rövidebb utat keresve előbb leérjen, azonban olly helyre jutott, honnét életveszély nélkül se föl, se le nem mehetett többé, mignem a társaság tagjai, köteleket eresztvén le hozzá, szorult helyzetéből kimentették. A dalárda e kirándulására 5 is örökre meg fog emlékezni.

Mi ujság?

+ *Péter és Pál* ünnepén Ó-Budán bucsu volt. Hogy az oda összegyűlt néptömegekről fogalmat szerezhessünk, csak annyit mondunk, hogy Buda-Pestről a vendégeket egész napon át számtalan bér-és társaskocsi és 5 gőzös szállította szakadatlanul oda s vissza.

+ Nemrég Csokonai kulacsát, most meg, hir szerint, *Kisfaludy Károly* azon tárczáját találták meg, mellyet mint őrmester Olaszországban használt s azt Thaly Antal törvényszéki tanácsos ur a nemzeti muzeumnak már be is küldte volna.

+ *Győrből* írják, hogy jun. 13-án ott sem lett vége a világnak. Pedig ez aligha áll egészen, miután Farkas Miska zenebandája már odahagyta Győrt s e nyárra Varsóba költözött, hol eddig javában tánczoltatja a lengyelekkel a szép csárdást. Määrésztt azonban vigasztalására lehet a győrieknek, hogy

az ottani „Raaber Geschäftsanzeiger“ kiadója lapjának magyarul kiadható részét folyamodott, meggyőződve, hogy a tulnyomólag magyar Győr városban német lap magát nem képes fenntartani.

+ *Kesdjük újra!* Merje csak aztán még egyszer valaki mondani, hogy Pestnek rossz a kövezete, holott némely utcát egy évben kétszer is kiköveznek. A hatvani utcát a tavaszkor nyakra főre kikövezték, most főlzaggatják és újra kövezik, természetesen, mert az első a nagy sietség miatt sehogy sem ütött ki jól.

+ *Szolnokról* írják, hogy borzasztóan halad az ipar, nevezetesen a bortyvasztás mesterségét már annyira vitték, miszerint a városban már nem is lehet tőkén termelt bort inni, hanem csak készítettet. Ez persze nagyon árt az egészségnek — egyébiránt ezen könnyű segíteni, nem kell meginni!

+ *Treumann* hirneves komikus Bécsből aradi első föllépése alkalmával, egy magyar népdalt magyar szöveggel adott elő. Előadását szünni nem akaró tapsvihar követte. Treumann régi ismerőse Aradnak; itt volt szini pályájának kezdetén. Ha ott maradt volna, most már talán nemcsak énekelni, hanem beszélni is tudna magyarul a színpadon. A mi bizony derék dolog volna.

+ Az énekesek elrekedése már Temesvárott is divatba kezd jöni. Temesvárott a magyar operatársaság utolsó előlépése alkalmával Reszler ur elrekedvén „Martha“ helyett egyveleget adtak.

✕ A magyar ref. egyház kitünőbb férfainak egyike *Fürdős József*, révkomáromi lelkész, életkora 71-ik évében június 13-án meghalozott. Áldás hamvaira!

— *Értesítés.* Alólirt tisztelettel jelenti, hogy magán-finöveldejében a nyilvános vizsgálatok folyó hó 20-án d. u. a kövizsgálóval megkezdetnek és a következő napokon folytattatnak; — azokra a t. cz. szülőket és nevelés barátaikat ezennel szívesen meghíván. — A szokott tantárgyakon kívül 22-én délután ének-, zene- és szavalati probatét is lesz; továbbá a növendékek rajzai és egyéb műveiből kiállítás rendeztetik. Pest, jul. 1-én 1857. — *Várady Ádám* (Belváros, czukor-utca, 9-ik szám).

Vidéki hírek.

Honunk egyik legészakibb vidékéről. Jun. 17. Kedves honunk legészakibb kárpáti hegysora ölében fekszik *Bárdfa* (nem Bárt-fa) sz. k. városa. (Czimerében két keresztbe tett bárdot visel.) Már neve is mutatja, hogy hajdanában több magyar fordulhatott meg rengeteg vidékén bárd-fák végett, mint jelenleg ásványos vizeért; s most a hányszor egy-egy magyar szekeresest látok savanyuforrásunk felé sietni, csak ama, vidékére alkalmazható mondat jut eszembe: „itt viznek a kezdete, s kenyérnek a vége!“ — A kora mindennek lejár, úgy *Bárdfa* városa is, a mint régi maradványai — a góth idomban épített, s jelenleg is kívülről góth betűkkel ékesített tanácsháza s temploma mutatják, tul élte magát: jelenben mindinkább hanyatlók leszülő sugara, és csak némely vénebbek emlegetik még mint hagyományos legendát aranykora boldogabb idejét. Igaz ugyan, hogy tán itt is phoenixként földtámadhatna hamvaiból a haldokló, hogyha egy szerencsés kéz érintené az ágyékát. — de fájdalom, a városi, a kisebb sorsuakat magához emelni nem tudó — vagy nem akaró szegény aristocrazia, s a városhoz tartozó jószágok nem eléggé szerencsés kezelése, minden életet elől. Mig honunk többi városaiban tavaszi fecskéként szorgalmasan építkeznek a szorgalmas lakosok, itt lefelé rontják a házakat; — sőt mondhatni hogy a pár évtized előtt híres fordójében, jelenleg majdnem ingyen adnák az itt nem lakó tulajdonosok szép de nem ép házaikat, csakhogy köteles fenntartásaitól menekülhessenek. Valóban kár ezen szép, regényes völgyben fekvő s a sinlő emberiség föléledésére jótékonyan ható ásványos fordóért! De itt is tán csak a kezelők tapintatában rejlik a hiba. Szóval városunkban se szellemi se anyagi élvezet nincsen, s a ki csak pár héti időz benne, vágyik mihamarabb tovább menni. Magyar ajkuak gyérek mint a fehér holló, azért nem csoda, hogy a magyar irodalom s hírlapok előfizetése végett hiában fáradozik a gyűjtő. Egy évtized előtt mint állítják, jártak a most gyenge lábón álló casino részvényesei egy pár magyar hírlapot, de fájdalom ennek is vége szakadt. Van a városban az említett tanácsház s a r. kath. templomon kívül, még egy ferenczrendi zárda, egy evang. ágostai hitv. szláv- és németajku testvéregyházak közös temploma; van mind a két vallásfelekezetűeknek külön felsőbb elemi iskolájok. Itt volt egy katonanevelő-intézet, s végre itt székel a szolgabírói s adószedő hivatal. — (Szébb napokat, jobb híreket *Bárdfáról!* Szerk.) y. — v. —

Palota. (Veszprém) jun. 21. (A palota-füredi ut. Szárazság, keserűvíz. Vasárnapi iskolák. Felekezeti szeretet példája). Bátor vagyok szót emelni azon keserves panasz ellen, melyet ma (jun. 21-én) a Vasárnapi Ujságból. „Egy kis tapasztalás és jámbor óhajlás,“ czim alatt olvastam: hol nem kevés csudálkozásunkra a Palotáról Füredre vezető ut olly rosznak iratik, mellytől „ha rá gondol még most is borsózik háta“ a tudósítónak. Ne tessék senkinek is visszarettenni a füredi uttól. Van nekünk jó utunk is. Párját kellene keresni. Hanem az igaz, hogy a mellékes, tekervényes utakon való járás, soha sem tanácsos. Csak tessék az egyenes országuton járni, ne tessék „vad regényes kényutazásokat“ keresni, biztosítom, hogy senki sem talál panaszt az ut ellen. Csak bátran uraim és hölgyeim, senkit az ut roszasága vissza ne riasszon, nem „küzd itt végtelen vizekkel és sarakkal a kocsitengelye;“ hanem inkább olly szükében vagyunk az ég harmatjának, hogy a nagy szárazság miatt a kopár mezőkön nem talál füvet a barom, s a gazdag Sár-rétéről nem kaszállhat szénát a gazda. Erdeinket a hernyók serege emészti és kiáltunk az esőért, mert a nagy forrás miatt lankadni, hervadni látjuk a föld növényeit. Gabonánkkal sem dicsekedhetünk, mert a folytonosan uralkodó szél, kivált a rosz virágját elhordta s sokan csak szalmát aratnak. A kukoricza s krumpli le-

vele fonnyadozik. Hanem szőlő-hegyeink szépen biztatnak, s ha az Isten megtartja, jó szüretet várhatunk. Férfi ember napszáma egy vft, ebéd, bor elég. — Van Palotának mostanában fölfedezett *keserű vize*. Még csak a közel vidéken használják. De alkalmasint megüti a mértéket, mert saját tapasztalásom és mások után és irhatom, hogy belőle egy messzely az emberben nagy hatást tesz, s a gyógyszerház erős szereit nélkülözhetővé teszi, s a mi legjobban megérdemli a dicséretet, legkisebb erőtetést vagy gyomor-fájást sem idéz elő. Kevés idő múlva alkalmasint többet tudunk róla, mert épen most van orvosi vizsgálat alatt. — Méltónak tartom a megemléstésre azt is, hogy nálunk a vasárnapi iskola mind a három felekezetű keresztényen egyházban szorgalmasan gyakoroltatik, s a segéd-papok és tanítók — kik a tanítást végzik — a város által tisztességesen díjaztatnak. — A felekezetiességet nem ismerő felebaráti szeretetnek is hozhatom fel egy szép példáját a közel eső *Inota* helységről, hol most épült két csinos iskola, egyik a reformatusok, másik az igen csekély számú római katolikusok számára. Itt a reformatusok önkényen ajánlkoztak a r. katolikus iskola felépítésének segélésére. Valóban, igen szép, követésre méltó példa, bárcsak tanulnának az ilyenekből azok, kik a más felekezetűeket nemhogy segélnék, hanem inkább a mint lehet gátolják előhaladásukban, mire, fájdalom! gyakran látunk példát. R.

Szerkesztői mondanivaló.

1286. **Bünös Pálnak.** Ha prózában mondaná el egyszer, a mit már több ízben versekben igyekezett tudunkra adni, talán megérthetnők. „Quia comprehendere non potest, quod occultum est“ — mondja önnek egy idézete Augustinusból.

1287. **A kétszeseit anya stb.** Fiatal kísérlet — bő áradozás. Bizzék a tanulmányban s az — időben

1288. **Vég-Beregmege** egyik legszélse német községéből *Bárdháza*ból jövőre kedvezőbb híreket várunk a népnevelés ügyében; ohajtjuk, hogy a buzgó igyekezetű tanító józan szándékaik melegebben pártolják a község előjárói s egyéb tagjai.

1289. **Nyiregyháza T. E.** Adni fogjuk.

1290. **Szigetvárra.** A levelet nem lehet használni, komolyabb hangot szeretünk, nem felületlen gunyolódást, a melly sem nem javít a dolgokon, sem nem mulattat senkit.

1291. **Jászkeszré.** Igen szomorú dolgok. Több észrevételünk van rájuk. Először azért, hogy egy osztálynak van egy vagy két selejtes tagja, nem szabad mindjárt az egész osztályt kárhoztatnunk, egy beteg birka miatt mindjárt az egész nyájat a mézaróshoz küldeni. Másodszor: a vadak nagyobb része ollyan, melly nem tartozik többé az olvasó község, hanem a törvényszék elé, s bírót könnyű lesz találni reá. Harmadszor pedig az efféle közleményeknek épen nem vehetjük semmi hasznát, ha — névtelenül vannak írva. Elég lett volna ez utóbbi okot megemlítenünk.

1292. **Nagyváradra H. J. urnak.** Teljesen osztjuk ön nézeteit a lapunkban közlendő tájrajzok iránt. Magunk voltunk legkevésbé megelégedve azon kép élethűségével, melly a V. U. 25. számában Nagy-Váradot ábrázolja. Az egész alig több jó igyekezettel a rajzoló részéről, de Nagy-Várad sokkal fontosabb pont, semhogy ismertetését tovább halaszthattuk volna. Az utóbbi években a rajzolás ezen ága kétségtelen haladást mutat hazánkban is, de még nagyobbára ott vagyunk, hogy különösen a vidékről beküldött rajzokat illetőleg, ritkán kapunk bevégzett művet, hanem többnyire csak a kevésbé tökéletes rajzok közt lehet választanunk. De, mondjuk, itt is élénk mozgalom vehető már észre. Lapjaink első évi folyamában ritkán adhattunk eredeti rajzot s legtöbbször külföldről hozott idegen metszéseket valánk kénytelenek közölni; most csak elvétve láthat ön lapunkban — midőn a tárgy úgy kívánja — idegen művet. E részben is jobb időket látunk. — Nagy-Váradot illetőleg alkalmunk lesz nem sokára, a hiányt kipótolni. Rövid idő múlva induland utnak a V. U. egyik legügyesebb rajzolója, Bihar, Szatmár, Máramaros s tovább a felső megyék nevezetes pontjait számunkra megörökítendő. Fogjuk még ajánlani az illetők figyelmébe.

1293. **Vadkertre.** A „furesa történet“ elég szomorú, de kérjük az efféleket hiteles alakban, minden álnév nélkül beküldeni.

1294. **Györre Gy. I.** Igyekezni fogunk mielőbb helyet csinálni az érdekes közleménynek.

1295. **H. M. Vasárhelyre.** Önök azt tartják, hogy igen hasznos dolog volt a V. U. első évi folyamában a „heti naptár“ folytonos közlése, s hogy a közkezen forgó lapból a legközelebbi ünnepeket, névnapokat, nap fölkeltét s lementét s holdnegyedeket legrövidebb uton meg lehet tudni, a nélkül hogy még a naptárban kellett volna keresgélni stb. Mi is azt tartjuk, hogy miután a szétküldés gyorsítása következtében lapunk már vasárnap s hetfőn érkezik meg a távolabb állomásokba is, a „heti naptár“ most nagyobb hasznát lehetne venni, mint még akkor, s miután az sok helyet nem is foglal el, mai számunkban el is kezdjük.

1296. **Sümege H. G.** Az ajánlatot szívesen fogadjuk. A kiigazítás meg fog történni.

1297. **Ne hidd, hogy alattörbe varrt vadak stb.** (Kolozsvárra) Jövő számunkban körülmenyesen s véglegesen. Nincs semmi baj.

HETI NAPTÁR.

Hónapi és hetinaptár	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Gör.-oros naptár	Nap		Hold-negyedek
				kelet	nyug.	
Julius				Junius (ó)		
5 Vasárnap	D 5 Vil. ap.	D 4 Sarolt	23 F 4 Agr.	4 10	7 57	Holdtölte 7. 8 óra 4 perczkor reggel.
6 Hétfő	Izaiás prof.	Izaiás	24 Ker. Jan.	4 11	7 57	
7 Kedd	Vilib. Pulch.	Eszter	25 Febronia	4 12	7 57	
8 Szerda	Kilián püsp.	Kilián	26 Dávid r.	4 13	7 56	
9 Csütörtök	Lukreczia sz.	Anatolia	27 Sámson	4 14	7 56	
10 Péntek	Amalia szüz	Felicitas	28 Péter böjt	4 15	7 55	
11 Szombat	Pius pápa	Jámbor	29 Péter Pal	4 15	7 54	

TARTALOM.

Báthory Zsigmond (képpel) M. M. — Az utódtalan Tóth Endre. — Bus leány. — Istenhegyi székely hős leány (folyt.) Jókai Mór. — A parasztság és a műveltség (vége) Szmrkovszky György. — Szent-Benedek (képpel) Zombory Gusztáv. — Jászó (képpel) Kocsiss Ádám. — Talált régiségek s köszöntelep. — **Tarcsa:** Kukas Márton a műtárlatban. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság. Találmányok, fölfedezések, újítások. Közintézetek. Mi újság? Vidék. Szerk. mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert.**